

Příloha č. 1: Stanovy ČSSN z roku 1972

(ČSSN, 1972)

STANOVY Československého svazu novinářů

Článek I

Československý svaz novinářů (dále Svaz) je jednotnou ideově výchovnou a zájmovou dobrovolnou společenskou organizací novinářů v Československé socialistické republice.

Svou činnost rozvíjí pod vedením Komunistické strany Československa; řídí se idejemi marxismu-leninismu, zásadami proletářského internacionalismu a socialistického vlastenectví; je součástí Národní fronty ČSSR.

Územními organizacemi Svazu jsou v České socialistické republice Český svaz novinářů a ve Slovenské socialistické republice Slovenský svaz novinářů.

Poslání a úkoly Svazu

Článek II

1. Posláním Svazu je:

- pomáhat při uskutečňování politiky Komunistické strany Československa a vlády Československé socialistické republiky;
- organizovat a vést novináře tak, aby se uvědoměle a iniciativně podíleli na budování rozvinuté socialistické společnosti, zejména aby pomáhali při výchově lidu v socialistickém duchu a přispívali ke zvyšování politické a kulturní vyspělosti občanů socialistického státu a k rozvíjení jejich budovatelské aktivity;
- pečovat o zvyšování ideové a profesionální úrovně novinářů a jejich tvůrčího novinářského mistrovství; podporovat tvůrčí iniciativu novinářů;
- bdít nad dodržováním a prohlubováním zásad etiky socialistického novináře;
- pečovat o výchovu novinářského dorostu;
- pečovat o pracovní, autorské, sociální, zdravotní, bytové a kulturní zájmy a potřeby novinářů; spolupracovat při tom se státními orgány, vydavatelskými organizacemi, Revolučním odborovým

hnutím, orgány a organizacemi Národní fronty, jakož i s vědeckými a kulturními institucemi, s novinářskými sekcemi literárních fondů;

- rozšiřovat a upevňovat přátelské styky a spolupráci s novinářskými organizacemi jiných zemí, zejména prohlubovat bratrské přátelství a těsnou spolupráci s novinářskou organizací Sovětského svazu a ostatních zemí socialistického společenství; tím posilovat přátelství a spolupráci mezi národy a přispívat k upevňování světového míru.

2. V zájmu svého poslání plní Svaz zejména tyto úkoly:

- podporuje rozvoj tvůrčí novinářské práce, poskytuje podmínky pro výchovu, zdraví a společenský život novinářů, zřizuje pro to potřebná zařízení;
- organizuje kurzy, semináře, symposia, konference, přednášky, diskuse, exkurze, výstavy, tvůrčí novinářské soutěže, tiskové besedy a konference; zabezpečuje zobečňování, rozšiřování a výměnu nejlepších zkušeností v práci tisku, rozhlasu a televize, podporuje rozvoj dopisovatelského hnutí;
- poskytuje právní porady v pracovních záležitostech, zprostředkuje pro členy pracovní zařízení, usiluje o zlepšení zaměstnaneckých a pracovních podmínek;
- provozuje vydavatelskou činnost;
- zastupuje novináře ČSSR v Mezinárodní organizaci novinářů a v jiných mezinárodních organizacích, jakož i ve styku se zahraničními novinářskými organizacemi jako jediný představitel novinářů ČSSR. Uzavírá s novinářskými organizacemi dohody sloužící rozvoji socialismu, k podpoře pokrokových, demokratických sil ve světě a upevnění světového míru; podporuje a zabezpečuje vzájemný styk československých a zahraničních novinářů;
- řídí podle jednotného rozpočtu hospodářskou a finanční činnost všech orgánů, organizací a zařízení Svazu;

- plní další celostátní úkoly, které se týkají práce hromadných sdělovacích prostředků a novinářů.

Členství ve Svazu

Článek III

1. Členem Svazu může být občan ČSSR, který vykonává novinářskou práci jako své povolání a pracuje nejméně dva roky jako novinář v redakci periodického tisku anebo jiného hromadného sdělovacího prostředku. Organ, který o přijetí rozhoduje, může tuto lhůtu v odůvodněných případech zkrátit nebo prominout.
2. Členství může být ponecháno členu, který není již v pracovním poměru jako výkonný novinář, ale je i nadále publicisticky činný. O ponechání členství rozhodne na základě písemné žádosti orgán oprávněný přijímat nové členy.
3. Členem zůstává i novinář, který odešel do důchodu.
4. Za člena může být přijat i významný publicista, který vykonává novinářskou činnost jako své povolání.
5. Uchazeč o členství předloží písemnou žádost o přijetí. O přijetí uchazeče za člena rozhodují předsednictvo výboru Českého svazu novinářů a předsednictvo výboru Slovenského svazu novinářů. Uchazeče z krajů přijímají pouze na základě doporučení krajských organizací Svazu. Předsednictvo ÚV ČSSN potvrzuje členství novinářů přijatých předsednictvy výborů ČSN a SZN.
6. Členství ve Svazu je jednotné bez ohledu na to, zda je člen přijat Českým nebo Slovenským svazem novinářů.
7. Člen obdrží členskou legitimaci (novinářský průkaz), která je majetkem Svazu.
8. Po nástupu do redakce se může novinář přihlásit za čekatela na členství ve Svazu. Pak se může na základě redakčního průkazu účastnit ideově výchovné činnosti Svazu.
9. Přijímání členů se řídí směrnicemi vydanými ústředním výborem Svazu.

Práva a povinnosti člena

Článek IV

1. Člen Svazu má právo:
 - a) volit a být volen do orgánů Svazu;
 - b) účastnit se práce v tvůrčích a zájmových sekcích a klubech a podílet se na akcích Svazu;
 - c) předkládat orgánům Svazu k projednání náměty a návrhy týkající se činnosti Svazu;
 - d) být přizván ke všem jednáním, která se týkají jeho osoby a činnosti;
 - e) používat zařízení, která má Svaz k dispozici pro podporu tvůrčí činnosti svých členů a podílet se na materiální, pracovní právní a sociální pomoci, kterou Svaz poskytuje.
2. Člen Svazu je povinen:
 - a) čestně a svědomitě plnit úkoly socialistického novináře, zejména dodržovat zásady etiky socialistického novináře, usilovat svou novinářskou prací o rozvoj socialismu v ČSSR a upevnění míru ve světě, hájit zásady proletářského internacionalismu a socialistického vlastenectví, posilovat naše spojení se Sovětským svazem a socialistickými zeměmi;
 - b) dodržovat stanovy a plnit usnesení orgánů Svazu;
 - c) pravidelně platit členské příspěvky podle směrnice ústředního výboru Svazu a hlásit Svazu změny týkající se jeho pracovního poměru a místa pobytu.

Zánik členství

Článek V

1. Členství ve Svazu zaniká:
 - a) vystoupením ze Svazu;
 - b) vyřazením z evidence, nevykonává-li člen novinářskou činnost jako své povolání po dobu delší jednoho roku, nejde-li o důchodce, nebo pokud mu nebylo členství ponecháno podle čl. III, bod 2;
 - c) zrušením členství, neplní-li člen povinnosti vyplývající z členství ve Svazu;
 - d) vyloučením z řad členů, porušil-li vážně zásady etiky socialistického novináře, anebo dopustil-li se člen závažného trestného činu.
2. O zániku členství rozhoduje orgán, který má právo členy přijímat.
3. Proti vyřazení z evidence, zrušení členství nebo proti vyloučení z řad členů se může člen odvolat až k ústřednímu výboru Svazu, jehož rozhodnutí je konečné. Odvolání možno podat do 30 dnů od doručení rozhodnutí orgánu o zrušení členství anebo o vyloučení. Odvolání nemá odkladný účinek.

Orgány Svazu

Článek VI

SJEZD

1. Nejvyšším orgánem Svazu je sjezd; svolává jej ústřední výbor Svazu jednou za pět let. Sjezd tvoří delegáti volení podle zásad stanovených ústředním výborem Svazu.
2. Ústřední výbor svolá mimořádný sjezd Svazu, usnese-li se na tom dvouřetinovou většinou, nebo požádá-li o to nejméně polovina členů Svazu.
3. Sjezdu přísluší:
 - a) schvalovat stanovy Svazu;
 - b) schvalovat zprávu ústředního výboru a ústřední revizní komise;
 - c) vytyčovat základní úkoly Svazu pro příští období činnosti;
 - d) stanovit počet a volit členy ústředního výboru a ústřední revizní komise; o způsobu voleb rozhoduje plénum sjezdu.
 - e) rozhodovat o návrzích předložených sjezdu.

Článek VII

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR

1. V období mezi sjezdy řídí činnost Svazu ústřední výbor. Schází se nejméně dvakrát ročně.
2. Ústřednímu výboru přísluší zejména:
 - svolávat sjezd Svazu;
 - provádět usnesení sjezdu a v souladu s nimi stanovit úkoly Svazu pro nejbližší období;
 - projednávat otázky ideově výchovné činnosti a tvůrčí novinářské práce;
 - schvalovat rozpočet Svazu a určovat výši a způsob placení členských příspěvků;
 - rozhodovat o odvolání proti usnesení o zrušení členství anebo o vyloučení člena ze Svazu.
3. Ústřední výbor Svazu může v odůvodněných případech doplnit počet svých členů kooptací a to nejvýše o 15% celkového počtu členů ústředního výboru.

Článek VIII

KONFERENCE

Ústřední výbor může v období mezi sjezdy svolat celostátní konferenci novinářů k projednání důležitých

otázek, týkajících se činnosti Svazu. Zásady pro svolání konferencí stanoví ústřední výbor, který také potvrzuje a provádí závěry konference.

Článek IX

PŘEDSEDNICTVO A SEKRETARIÁT

1. Ústřední výbor volí ze svých členů předsedu, místo-
předsedu, ústředního tajemníka a další členy před-
sednictva a sekretariátu.
2. Předsednictvu ústředního výboru Svazu přísluší
zejména:
 - svolávat zasedání ústředního výboru;
 - provádět usnesení ústředního výboru;
 - řídit činnost Svazu v období mezi zasedáními
ústředního výboru;
 - zřizovat a rušit pracovní komise, sekce a kluby
s celostátní působností;
 - zajišťovat vydavatelskou činnost a chod zařízení
Svazu;
 - udržovat styk s Mezinárodní organizací novinářů
a jinými mezinárodními organizacemi, které pů-
sobí v oblasti hromadných sdělovacích pro-
středků;
 - schvalovat dohody se zahraničními novinářskými
organizacemi a vysílání delegací Svazu do za-
hraničí;
 - sledovat plnění rozpočtu a hospodaření Svazu;
 - přijímat a propouštět vedoucí pracovníky apa-
rátu a zařízení Svazu, jakož i šéfredaktory časopisů
Svazu a schvalovat jejich platové zařazení.
3. Sekretariát ústředního výboru Svazu provádí usne-
sení předsednictva a mezi zasedáními předsednictva
plní operativní a organizační úkoly Svazu.

Článek X

Předseda a ústřední tajemník

1. Předsedovi Svazu přísluší zejména:
 - zastupovat Svaz navenek;
 - svolávat zasedání předsednictva a sekretariátu
a vést jejich jednání.
2. V případě nepřítomnosti předsedy zastupují ho
místopředsedové v pořadí, které stanoví předsed-
nictvo.
3. Ústřednímu tajemníkovi Svazu přísluší zejména:
 - zastupovat Svaz navenek;
 - v období mezi zasedáními předsednictva a sekre-
tariátu vyřizovat běžné záležitosti;
 - řídit práci aparátu Svazu a sledovat činnost za-
řízení Svazu;
 - přijímat a propouštět administrativní a pomocné
pracovníky aparátu Svazu a schvalovat jejich
platové zařazení;
 - disponovat finančními prostředky v rámci směr-
nice a předpisů.
4. V případě nepřítomnosti zastupuje ústředního ta-
jemníka člen sekretariátu, pověřený předsednictvem.
5. O své činnosti podávají předseda a ústřední tajem-
ník zprávu ústřednímu výboru Svazu.

Článek XI

ÚSTŘEDNÍ REVIZNÍ KOMISE

1. Ústřední revizní komise soustavně kontroluje čin-
nost orgánů, organizací a zařízení Svazu z hlediska
hospodářsko-finančního. Předkládá své zprávy
ústřednímu výboru Svazu a sjezdu.
2. Ústřední revizní komise volí ze svých členů před-
sedu.
3. Členové ústřední revizní komise se účastní jednání
ústředního výboru Svazu s hlasem poradním.
4. Působnost ústřední revizní komise upravuje statut
schválený ústředním výborem Svazu.

Článek XII

ČESKÝ SVAZ NOVINÁŘŮ A SLOVENSKÝ SVAZ NOVINÁŘŮ

1. Český svaz novinářů a Slovenský svaz novinářů
(dále ČSN a SZN) plní úkoly Svazu v oblasti své
působnosti, přičemž se řídí usneseními orgánů Sva-
zu a svých vlastních orgánů.
2. ČSN a SZN zajišťují zejména tyto úkoly:
 - pečují o zvyšování ideové a odborné úrovně no-
vinářů;
 - pečují o sociální, kulturní a společenské zájmy
novinářů a zajišťují přítom provoz zařízení slou-
žících těmto zájmům;
 - podporují rozvoj dopisovatelského hnutí;
 - organizují různé akce ideové politického a pro-
fesionálního rázu, zejména tiskové konference
a besedy;
 - zřizují v Praze, resp. v Bratislavě sekce a kluby
a řídí jejich činnost;
 - řídí krajské organizace;
 - při uskutečňování ideové výchovné práce, jakož
i při řešení profesionálních otázek a sociálních
zájmů novinářů spolupracují se státními orgány,
společenskými organizacemi a orgány Národní
fronty a kulturními institucemi, s novinářskými
sekcemi literárních fondů;
 - provozují vlastní vydavatelskou činnost;
 - plní další úkoly, jimiž je Svaz pověřen;
 - hospodaří se svěřenými prostředky v rámci roz-
počtu, který je součástí rozpočtu Svazu.
3. Nejvyššími orgány ČSN a SZN jsou sjezd Českého
svazu novinářů a sjezd Slovenského svazu novinářů.
Sjezd je svolán jednou za pět let výborem ČSN
nebo SZN se souhlasem ústředního výboru Svazu.
Delegáty sjezdu volí členové Svazu podle směrnice
stanovených výborem územního Svazu.
Sjezd stanoví počet členů výboru a volí výbor a
revizní komisi ČSN nebo SZN dvoutřetinovou vět-
šinou svých členů.
4. Mimořádný sjezd může být svolán, usnese-li se na
tom výbor ČSN nebo SZN dvoutřetinovou většinou
svých členů.
5. Výbor ČSN a SZN se schází nejméně třikrát ročně.
Volí ze svých členů předsedu, místopředsedu, ve-
doucího tajemníka a další členy předsednictva a
sekretariátu ČSN a SZN.
Výbor může v odůvodněných případech doplnit po-
čet svých členů kooptací a to nejvýše o 15 % celko-
vého počtu členů výboru.
6. O působnosti orgánů ČSN a SZN platí obdobně
ustanovení stanov o orgánech Svazu.

Článek XIII

Krajské organizace

1. Úkoly Svazu, jakož i úkoly ČSN nebo SZN v kra-
jích plní krajské organizace, které sdružují členy
Svazu působící v krajích.
2. Orgány krajské organizace jsou: krajské konferen-
ce, členské schůze, krajský výbor, předsednictvo
krajského výboru a revizní komise.
3. Krajská konference se koná v období mezi sjezdy
nejméně dvakrát. Schvaluje zprávu o činnosti
krajského výboru a zprávu revizní komise o hospo-
daření krajské organizace; stanoví úkoly krajské
organizace a volí krajský výbor a revizní komisi.
O způsobu voleb rozhoduje krajská konference.
4. Členskou schůzi svolává krajský výbor podle po-
třeby, nejméně však dvakrát do roka. Členská
schůze projednává zprávu o plnění usnesení krajské
konference a vyšších orgánů Svazu, zprávu o čin-
nosti krajského výboru a revizní komise, vyjadřuje
se k důležitým otázkám tvůrčí práce novinářů pů-

sobících v kraji. Rozhoduje o odvolání z funkce člena krajského výboru nebo revizní komise a o doplnění těchto orgánů.

5. Krajský výbor volí ze svých členů předsedu a další členy předsednictva. Schází se zpravidla jednou za čtvrt roku a řídí ideovou a organizační činnost krajské organizace. Předsednictvo je výkonným orgánem krajského výboru, provádí a kontroluje plnění jeho usnesení a pravidelně mu podává zprávu o své práci.
6. Krajský výbor zřizuje podle potřeby sekce a kluby, které sdružují novináře působící v kraji podle jejich odborných zájmů; v oblasti svého působení může provozovat ediční činnost.
7. Revizní komise kontroluje hospodaření krajské organizace. Členové revizní komise se účastní schůzí krajského výboru s poradním hlasem.
8. V okrese, kde je větší počet členů Svazu, může krajský výbor zřídit okresní skupinu. Skupina si volí důvěrníka, který zajišťuje činnost skupiny podle směrnic krajského výboru.
9. Činnost krajské organizace je uhrazována z výnosu vlastních akcí a z dotací z rozpočtu ČSN nebo SZN. Hospodaření krajské organizace podléhá kontrole revizních orgánů Svazu, jakož i ČSN nebo SZN.

Článek XIV

PRACOVNÍ KOMISE

Pro jednotlivé úseky činnosti zřizují si orgány Svazu i ČSN a SZN podle potřeby stálé anebo dočasné pracovní komise, jako své poradní orgány.

Článek XV

SEKCE A KLUBY

1. K rozvíjení ideově výchovné, tvůrčí, zájmové a společenské činnosti zřizují předsednictva Svazu, Českého svazu novinářů a Slovenského svazu novinářů, jakož i krajské výbory sekce a kluby podle potřeby a odborného zaměření a zájmů členů Svazu;
2. Pro řízení své práce volí si sekce anebo klub vedení, které je potvrzováno orgánem, který sekci anebo klub zřídil.
3. Činnost sekcí a klubů, zejména náplň práce, zásady jejich řízení a financování upravuje statut vydaný předsednictvem ústředního výboru Svazu.

Článek XVI

REDAKČNÍ DŮVĚRNÍK

V redakcích hromadných sdělovacích prostředků, kde působí nejméně tři členové Svazu, volí si redakčního důvěrníka. Jeho úkolem je udržovat styk s příslušnými orgány Svazu. Práva a povinnosti redakčního důvěrníka upravuje statut vydaný předsednictvem ústředního výboru Svazu.

Všeobecná ustanovení

Článek XVII

1. Jednání sjezdu Svazu, jakož i sjezdu Českého svazu novinářů a sjezdu Slovenského svazu novinářů upravuje jednací řád, schválený sjezdem.
2. Usnesení sjezdu a všech orgánů Svazu, přijatá v souladu se stanovami, jsou závazná pro nižší organizační složky a všechny členy Svazu.

Článek XVIII

Československý svaz novinářů se sídlem v Praze, Český svaz novinářů se sídlem v Praze, Slovenský svaz novinářů se sídlem v Bratislavě a krajské organizace se sídly v příslušných krajských městech jsou právníckými osobami a socialistickými organizacemi ve smyslu hospodářského a občanského zákoníku.

Článek XIX

FINANČNÍ PROSTŘEDKY

K plnění úkolů Svazu slouží finanční prostředky, které plynou

- z členských příspěvků;
- z výnosů vydavatelské činnosti;
- z výnosu zařízení a akcí Svazu;
- z jiných příjmů a zdrojů.

Článek XX

ZÁNİK SVAZU

1. Svaz a všechny jeho organizace zanikají usnesením sjezdu Svazu, hlasují-li pro návrh alespoň tři čtvrtiny přítomných delegátů.
2. V případě zániku Svazu bude s jeho majetkem naloženo podle usnesení sjezdu.

Příloha č. 2: Návrh statutu důvěrníka z roku 1972

(Nolč, Suchovská a Procházka, 1972)

- 1 -

Návrh Statutu redakčního důvěrníka

I.

V redakcích novin, a časopisů, ČTK, Čs. rozhlasu a televize, na katedrách novinářství a ve vydavatelstvích, případně na dalších pracovištích kde působí nejméně tři členové ČSSN volí si ze svého středu redakčního důvěrníka.

Ve sdělovacích prostředcích (zejména v ČTK, rozhlase a televizi) kde působí větší počet členů Svazu novinářů a kde je více samostatných pracovišť, mohou si volit redakčního důvěrníka i v oddělených pracovištích a v hlavních redakcích. V tomto případě pověřuje sekretariát ČSN, SZN nebo KV Svazu zpravidla člena výboru, který pracuje v tomto kolektivu, péčí o důvěrníky.

Členové Svazu působící v malých redakcích novin a časopisů, které vydává jedno vydavatelství, volí si společného redakčního důvěrníka.

Redakční důvěrník je volen na plenární schůzi za přítomnosti nadpoloviční většiny členů ČSSN, zpravidla na dva roky. Redakčního důvěrníka potvrzuje sekretariát ČSN nebo SZN.

V případě, že redakční důvěrník odchází z redakčního kolektivu na jiné pracoviště anebo pro jiné důvody nemůže vykonávat tuto funkci, volí si členové Svazu nejpozději do čtyř týdnů nového redakčního důvěrníka.

II.

Redakčním důvěrníkem může být takový člen Svazu, který pro své politické postoje, dodržování etiky socialistického novináře, odborné znalosti a organizační schopnosti má autoritu a úctu v redakčním kolektivu a je schopný podporovat rozvoj novinářské práce, spolupřispívat k vytváření podmínek pro výchovu, společenský život, potřeby a zájmy novinářů.

Redakční důvěrník se ve své činnosti řídí stanovami a usneseními orgánů ČSSN, spolupracuje se společenskými organizacemi, které působí v redakcích anebo ve vydavatelství.

Úkolem redakčního důvěrníka je :

- a) Organizovat volby delegátů na novinářské sjezdy.
- b) předkládat vedení redakce, vydavatelství, stranické organizaci a ZV ROH iniciativní návrhy, které podpoří rozvoj tvůrčí novinářské práce (návrhy na uspořádání seminářů, školení, besed, výměny zkušeností, vnitroredakční soutěže apod.) a výchovu začínajících novinářů;
- c) upozorňovat vedení redakce, odborovou organizaci a další společenské organizace na možnosti a potřeby vytvářet vhodné pracovní podmínky, starat se o kulturní, sociální a zdravotní potřeby novinářů;
- d) upozorňovat na možnosti úpravy novinářských platů, které vyplývají z platných předpisů a z rozhodnutí koordinační platové komise při ČSSN.
- e) svolávat podle potřeby členy ČSSN v redakci a informovat je o usneseních a činnosti orgánů Svazu, o činnosti a akcích odborných klubů, upozorňovat je na možnosti vyplývající ze sociální, rekreační a zájmové činnosti Svazu.
- f) uplatňovat návrhy a připomínky členů Svazu u příslušných svazových orgánů;
- g) seznamovat redaktory, kteří nejsou členy ČSSN se zásadami stanov a možnostmi práce v odborných klubech. Vyjadřovat se písemně (na přihlášce) k přijímání pracovníků redakce za členy ČSSN; zprostředkovat přihlášení nových pracovníků redakce za čekatelé členství v ČSSN a radit jim při začlenění do svazové činnosti.
- h) dbát o to, aby všichni členové si zaplatili členské příspěvky nejpozději do konce března běžného roku;

- ch) předkládat návrhy na vysílání členů na svazovou rekreaci doma i v zahraničí.
- i) vést přesnou evidenci členů a hlásit všechny změny členské evidenci ČSN a SZN nebo KV Svazu.

IV.

V ČTK, rozhlase a televizi, event. ve vydavatelstvích kde je více důvěrníků pověřuje sekretariát ČSN a SZN nebo předsednictvo KV Svazu některého člena výboru, který pracuje v tomto kolektivu péči o důvěrníky. Jeho úkolem pak je :

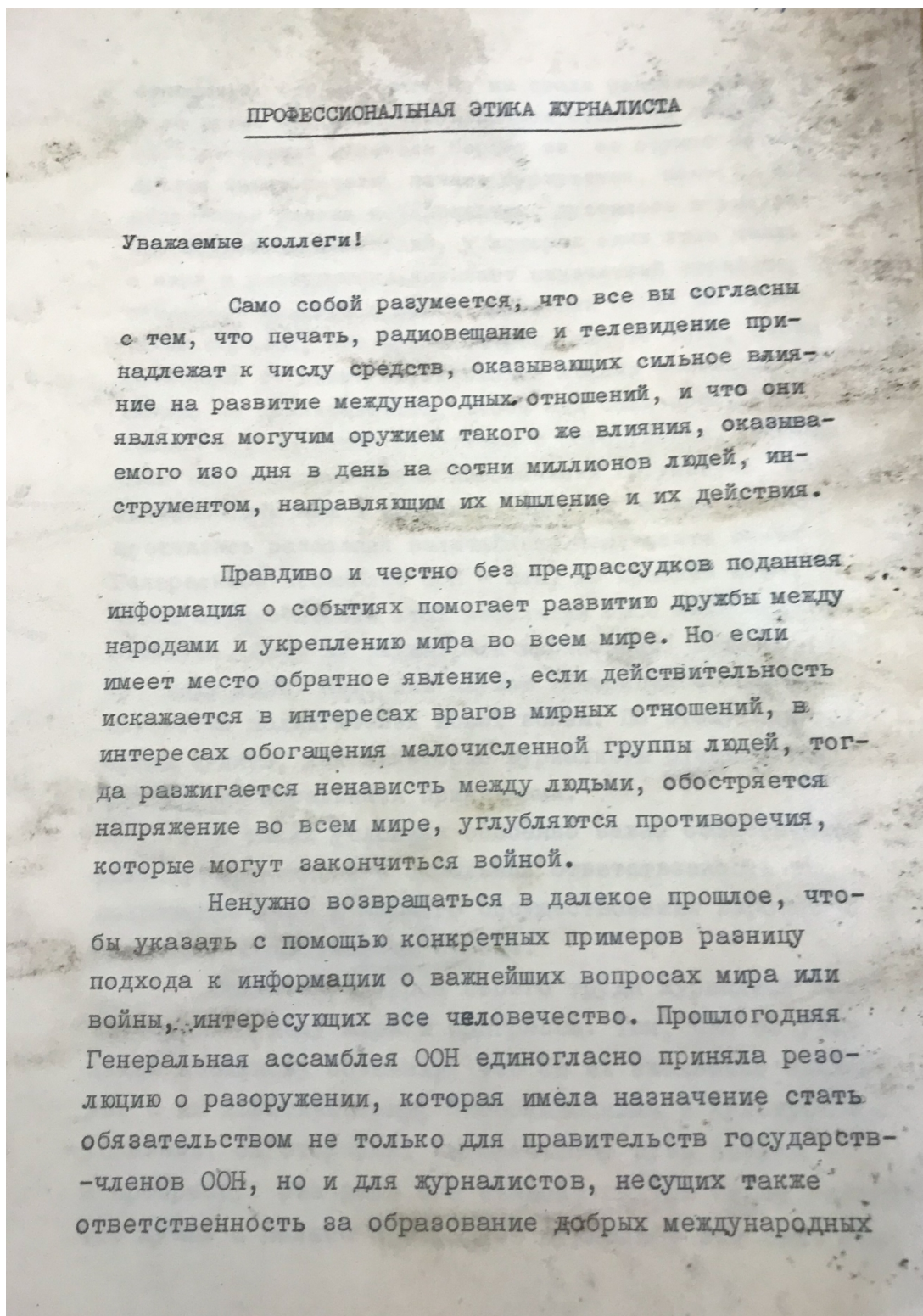
- a) spolupracovat s vedením organizace nebo vydavatelství, CZV KSČ nebo KSS a ZV ROH, v dohodě s nimi pak koordinovat činnost redakčních důvěrníků.
- b) Svolávat za tím účelem jejich porady na kterých^{se} dohodnou o společném postupu v zájmu zabezpečení úkolů ČSN a potřeb členů Svazu v podniku.

V.

Za práci a řízení redakčních důvěrníků jsou zodpovědné sekretariáty ČSN a SZN a krajské orgány Svazu.

Пříloha č. 3: Příspěvek československých novinářů k mezinárodní diskuzi

ruský jazyk, nedatováno, první 4 strany z 12 (SČSN, b.r.)

отношений. Однако, чего же мы стали свидетелями? В то время как одна часть печати стала на сторону этой резолюции и начала борьбу за ее осуществление, другая часть печати, печать буржуазная, печать, принадлежащая разным монополистам, пустилась в услужение оружейных монополий, у которых одна лишь мысль о мире и разоружении вызывает панический страх перед снижением доходов и курса оружейных акций на бирже. Таким образом, эта часть печати, вместо того, чтобы совместно со всеми миролюбивыми людьми оказывать давление на правительства, чтобы они были последовательны в исполнении резолюции о разоружении, занимается выдумыванием самых невозможных аргументов, нагромождением лжи и клевет, лишь бы только не осуществилась резолюция величайшего парламента света - Генеральной ассамблеи ООН - или, по крайней мере, чтобы осуществление этой резолюции было максимально оттянуто. Кому же служат эти журналисты? Человечеству, делу мира? Нет, они служат интересам монополий, интересам поджигателей новой войны. По этому примеру можно судить, как некоторые журналисты руководятся некоторыми моральными принципами.

В таких условиях особенно важна общественная роль журналиста, его моральная ответственность за сохранение мира и мирного сосуществования народов с различным общественным строем.

Самим характером своего труда журналист призван служить делу мира и прогресса. Тем, что он учит людей взаимному познанию, что он их ежедневно знакомит с их политическими, экономическими и культурными успехами, он открывает человечеству путь вперед - к прогрессу! Эта роль его становится тем более важной, чем лучше и полнее использует журналист все свои спо-

собности, талант и профессиональное мастерство в деле улучшения отношений между народами.

У нас в Чехословакии и в остальных социалистических странах прямо в конституции имеется параграф о запрещении военной пропаганды, а по уставу Союза чехословацких журналистов его член обязан не только принимать участие в созидательном труде народа и в сотрудничестве в подготовке народа к социализму, но и содействовать своими статьями и рефератами о жизни иных народов дружескому согласию между ними и к упрочению мира.

Мы, представители чехословацких журналистов, здесь, на встрече журналистов со всех концов света, провозглашаем, что у нас действительно журналист не смеет писать все, что ему взбредет на ум, напр., он не смеет натравливать народ на войну, не имеет права пропагандировать фашизм или расизм, не смеет пропагандировать колониальные войны. Тому, кто захотел бы писать подобным способом, тому нет места в нашей печати. Сама структура и организация печати в Чехословакии, где печать не может быть предметом частной собственности, исключает возможность злостного использования ее возможностей против народа и трудящихся масс. Все издательства, пусть это будут политические партии, или массовые организации, или общественные институты, должны следить за тем, чтобы печатные произведения, или издаваемые, полностью соответствовали интересам народных масс, делу социализма и мира. Этими принципами высокой журналистской морали руководятся и организации журналистов в Чехословакии. Если бы кто-либо из журналистов в нашей стране захотел бы писать в пользу войны, или, напр.,

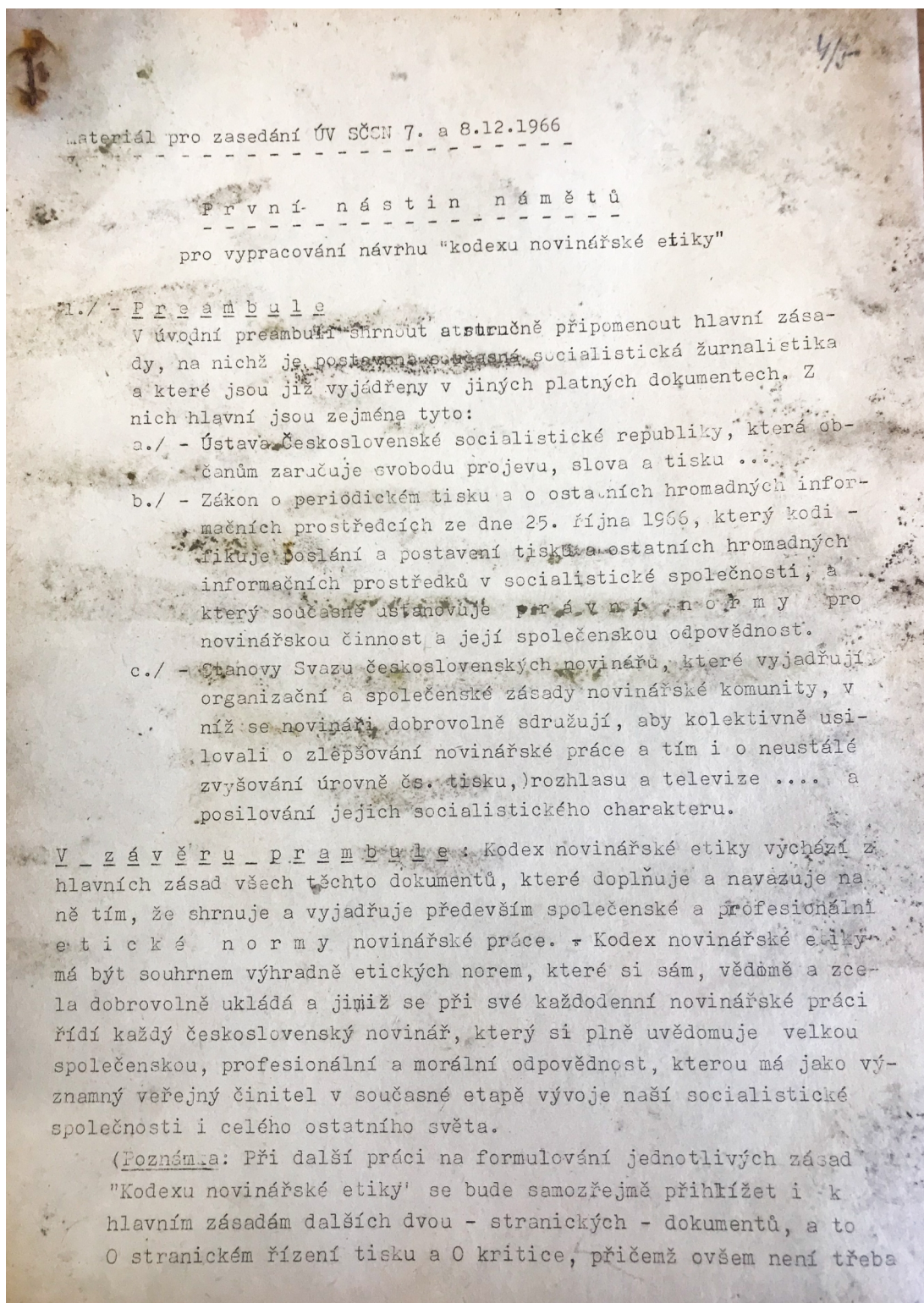
против борьбы народов за освобождение, то он не был бы принят в члены Союза чехословацких журналистов. Именно поэтому Союз исключил из своих рядов в 1945 году всех тех, кто во время нацистской оккупации изменил своей миссии журналиста, кто защищал и пропагандировал фашизм или расизм, кто обманул моральное и человеческое доверие.

Так мы действовали и так будем действовать потому, что у нас есть опыт с такими журналистами еще со времен капиталистической республики. Тогда были, напр., наши иллюстрационные журналы переполнены порнографическими изображениями и иллюстрациями, не говоря уже о порнографии в тексте. У нас были и так наз. "комикс". В наши дни такая печать, которая бы пыталась отвести внимание трудящихся от серьезных проблем современности, у нас уже не существует и не будет существовать. Мораль нашей молодежи никогда уже не будет разлагаться подобным способом. Вот как понимаем мы, чехословацкие журналисты, свою миссию: служить народным массам, быть надежным помощником в деле их воспитания, и это мы считаем своим высоким моральным долгом.

Задача всех честных журналистов, которым ясна ответственность их ремесла, заключается в том, чтобы помочь людям посредством правдивой информации создать правильное мнение о политике, которой руководятся их правительства, и о международных организациях, созданных с целью дать людям возможность понять международное положение и создать правильное представление об изменениях, происходящих в настоящее время во всем мире. Мы знаем, что во всем мире ведется сейчас борьба нового со старым, борьба между силами, ведущими человечество к прогрессу, и силами,

Příloha č. 4: První nástin námětů pro vypracování návrhu „kodexu novinářské etiky“

(Komise pro kodex, 1966b)

je znovu v kodexu přímo citovat.)

- 2./ - C h a r a k t e r i s t i k a _ e t a p y . - V druhé úvodní části "Kodexu novinářské etiky" by měla být stručná, leč výstižná společensko-politická charakteristika současné vývojové etapy, a to jak naší socialistické společnosti tak i ostatního světa. - Tato stručná "charakteristika etapy" by měla připomenout v základních rysech mezinárodní i vnitřní situaci (asi tak ve smyslu: "kde jsme"), aby pak právě z toho tím výrazněji a logicky vyplynula potřeba a oprávněnost oněch profesionálních a etických norem, které si novinář v "kodexu" pro svoji práci ukládá. - V této "charakteristice etapy" by měl být i jakýsi optimální perspektivní výhled, jakýsi "pohled kupředu" (v oblasti mezinárodní směrem k zajištění a upěvnění míru, v oblasti vnitřní směrem k ozdravení, posilování a dalšímu rozvíjení socialistické demokracie ...), aby tak i z tohoto připomenutí dalšího perspektivního vývoje vyplynula oprávněnost a logičnost všech těch společenských, profesionálních a etických norem, které právě na novináři a na novinářské práci vyjadřuje současný "charakter etapy".
- 3./ - P o s l á n í _ n o v i n á ř e . V této třetí části "kodexu novinářské etiky" by mělo být formulováno poslání novináře v současné společnosti, a to především z hlediska smyslu a cíle novinářské práce. Měla by tu být zdůrazněna odpovědnost a pozitivní funkce novinářské práce při dalším rozvoji společnosti, a to jak uvnitř země tak i v mezinárodním měřítku. - V souvislosti s tím objasnit etické postavení novináře ve společnosti; novinář celou svojí činností (vzhledem k masovému působení tisku i ostatních hromadných informačních prostředků) ovlivňuje a spoluvytváří veřejné mínění a působí i při formování charakteru národní komunity.
- 4./ - S v o b o d a _ n o v i n á ř s k é _ p r á c e . - V tiskovém zákonu se v § 2 mj. praví, že je posláním periodického tisku a ostatních hromadných informačních prostředků: "... poskytovat včasné, pravdivé, všestranné a co nejúplnější informace o událostech ze všech oblastí života v Československé socialistické republice i v zahraničí". - Také dokument "O stranickém

vedení tisku, rozhlasu a televize" zdůrazňuje, že všechny tyto hromadné informační prostředky musí "... soustavně a stranicky důsledně působit na socialistické myšlení, rozvoj a upevnění socialistického vědomí pracujících úplným, pravdivým a pohotovým informováním ..." - Svoboda novinářské tvůrčí práce je tedy maximální, omezena pouze hranicí životních zájmů socialistické společnosti a skutečnostmi, které tvoří předmět státního hospodářského nebo služebního tajemství. Svobodě a šíři informací v socialistické společnosti se příčí jakékoli tendence po monopolizaci informačních zdrojů, tendence výlučného přístupu k informacím z určitého zdroje nebo tendence výlučného poskytování těchto informací jen určité redakci nebo novináři.

5./- P r a v d i v o s t . - Každý novinář, zejména pak socialistický novinář dbá, aby při své práci uplatňoval zásadu pravdivosti, která je jednou ze stěžejních morálních zásad novinářské práce. Novinář je povinen ověřovat si pravdivost každé informace; nepravdivost či nepravdivost publikované informace je třeba veřejně přiznat. Novinář nemůže zamlčovat pravdu, musí pravdivě psát a za pravdou jít a bojovat s důsledností, kterou ne povinovává společnost. - Porušení pravdivosti je jedním z nejzávažnějších porušení novinářské etiky.

6./- K r i t i k a . - Tisk a ostatní hromadné informační prostředky mají za úkol informovat veřejnost nejen o kladných a konstruktivních jevech a silách v našem i mezinárodním životě, které krok za krokem probouzejí všechno kladné a nové v životě společnosti. Tisk i ostatní informační prostředky mají současně s trvalou důsledností kritiky odhalovat všechny ty záporné a nebezpečné jevy, které život společnosti narušují či dokonce ohrožují. (V mezinárodním měřítku jde o mírové soužití národů, ve vnitřním životě jde o výstavbu socialistické společnosti.) - Dokument "O stranickém vedení tisku..." novinářům ukládá "... shromažďovat a vyjadřovat zkušenosti, podněty a kritické pohledy, vést tvůrčí polemiky a diskuze, rozvíjet společensky prospěšnou kritiku." - Kritičnost je ovšem nejen politickou, ale i základní etickou normou novinářské práce; je i morální povinností novináře důsledně kriticky bojovat proti všemu, co brzdí anebo dokonce znemožňuje či ohrožuje další kladný vývoj společnosti.

7./- Č e s t n o s t . Požadavek čestnosti by měla být běžná etická norma v každé normální kultivované společnosti; socialistická společnost usiluje vypěstovat čestnost u každého občana. Čestnost v novinářské práci je požadavek nezbytný a kategorický, protože novinář a celá jeho práce, osobní život i jeho vystupování na veřejnosti je pod neustálou kontrolou společnosti. -Novinář je ve své práci neúplatný, nenechává se ve své činnosti ovlivňovat reklamními či jinými zájmy podniků, jednotlivců či skupin, které by nebyly v souladu s etickými zájmy celé společnosti.

8./- Č e s t a j m é n o n o v i n á ř o v o . Novinář má právo a povinnost chránit čest a jméno, a to stejně, jde-li o něj svého nebo o někoho druhého.

Svým jménem před veřejností ručí za pravdivost toho, co podepsal. Na druhé straně má plné právo odmítnout podepsat svým jménem to, s čím nesouhlasí; má právo distancovat se od rukopisu, v němž byly provedeny změny proti jeho názoru a přesvědčení, a je-li to možné, má právo trvat na uveřejnění takového příspěvku. Stejně hledisko musí novinář zachovávat, když sám redakčně zpracovává a připravuje k uveřejnění příspěvky jiných autorů. Je nepřijatelné - bez plného vědomí a souhlasu autora - vkládat do rukopisu jiné myšlenky, podsunovat jiné výroky nebo závěry. Každá taková změna, úprava či doplnění musí být plně autorisována.

Zásada autorisace platí také pro uveřejňování interviewů, besed, prohlášení, stanovisek, pokud byly učiněny ústně a novinář je sám zaznamenával - kromě těch případů, kdy to technicky není možné nebo dotyčná osoba na autorisaci netrvá.

9./- P r o f e s i o n á l n í n o r m y . - Vymežit etické normy ve vzájemném vztahu mezi novináři. Vyhlásit nepřijatelnost plagiátu a "obchodování" v novinářské práci. Stanovit etické normy slušnosti pro polemiku mezi novináři. Nepřipustit a vyloučit ze vzájemných styků, diskusí a polemik novinářů pomluvy. I při nejostřejší polemice o sporných otázkách či názorech mezi novináři dbát slušnosti i ve formě vystoupení.

N o v i n á ř - a i n f o r m á t o ř i . - Povinnost chránit osoby, které poskytly novináři pravdivé údaje a sdělení pro informace určené k uveřejnění, ukládá novinářům nový tiskový zákon. (§ 12, odst. 2). Ovšem povinnost zachovávat mlčenlivost o jménu těchto osob je také povinnost etická. Novinář je povinen tuto normu dodržovat mj. i proto, aby nenarušoval důvěru občanů vůči tisku a aby neomezoval okruh vnějších informátorů. V tomto odstavci bude třeba také podrobněji rozpracovat charakter a zásady požadavku zachovávat redakční tajemství.

11./- K v a l i f i k o v a n o s t . - Je profesionální povinností každého novináře soustavně a trvale dbát, aby byl neustále co nejlíp připraven a vybaven pro svoji novinářskou práci. Novinář si má sám pro sebe vytvářet neoptimálnější podmínky pro to, aby byl co nejdříve a podrobně informován jednak v oblasti své odborné působnosti, ale i ostatních hlavních a rozhodujících událostech a směrech pohybu vývoje společnosti. Každý novinář má usilovat o zlepšování své práce směrem ke skutečnému, profesionálnímu novinářskému mistrovství.

12./- Z á v a z n o s t k o d e x u n o v i n á ř s k é e t i k y . Kodex je profesionální etická norma čs. novinářů, členů SČSN. Jeho porušení se nesrovnává se ctí socialistického novináře. Je povinností redakcí a členů SČSN v nich pracujících, dbát na to, aby se duchem tohoto kodexu řídili i jejich spolupracovníci v celé šíři jejich novinářské spolupráce.

13./- Z á v ě r . Kvalita a úroveň socialistického tisku i všech ostatních hromadných informačních prostředků v současné době i v nejbližší budoucnosti je neodlučitelně závislá na politicko-sociálním uvědomění každého novináře, na jeho profesionálních schopnostech a novinářské dovednosti, ale také na tom, jak opravdově a důsledně si uvědomuje svoji etickou odpovědnost za každé napsané slovo. Novinářská práce má obrovský etický dopad a vliv na formování společnosti. Proto českoslovenští novináři vyhlásují tento "kodex novinářské etiky", jehož noviny slibují dobrovolně dodržovat v zájmu etické čistoty tisku, ale i v zájmu zdravého růstu celé naší socialistické společnosti. Při porušení zásad tohoto kodexu budou se těmito případy zabývat redakční kolektivy, v závažnějších případech orgány Svazu čs. novinářů, a to podle příslušných článků svých stanov.

Příloha č. 5: Tézý kodexu etiky novinárskej práce

(SČSN, 1967-1968b)

TÉZY KODEXU ETIKY NOVINÁRSKEJ PRÁCE

Ú v o d o m

Sloboda prejavu, slova a tlače je základným právom každého občana, zaručeným Ústavou Československej socialistickej republiky, zákonom o periodickej tlači a o ostatných hromadných informačných prostriedkoch, ako aj ďalšími zákonnými ustanoveniami.

Sloboda prejavu, slova a tlače bude zabezpečená tým lepšie, čím väčší neustále a spontánne budú pracovníci periodickej tlače a ostatných hromadných informačných prostriedkov v sebe rozvíjať pocit spoločenskej zodpovednosti a hlboké presvedčenie o morálnom záväzku zadostučiniť pravde pri vyhľadávaní, zhromažďovaní, spracúvaní a poskytovaní včasných, všestranných a čo najúplnejších informácií. Pravda a pocit zodpovednosti voči tým, o ktorých a pre ktorých sa píše, sú základné morálne hodnoty spoločenského pôsobenia socialistického novinára ako verejného a politického pracovníka, sú základom jeho profesionálnej novinárskej etiky.

Preto ideálom československého novinára je poučenosť, znalosť pravdy a táka tvorba, ako keby bol povolaný k spoluvytváraniu histórie svojej epochy. V tomto vedomí schvaľuje Sjazd československých novinárov nasledujúci kodex novinárskej etiky:

Čl. I.

Novinár je povinný urobiť všetko, aby informácie, ktoré predkladá verejnosti, boli v zhode s faktami. Novinár môže upustiť od zverejnenia pravdivej informácie, ale nikdy nesmie zverejniť informáciu, o ktorej vie, že je falošná. Novinár pri svojej práci nemá zneužívať priebeh udalostí, ktorých bol svedkom, výpovede, ktoré počul, ani dokumenty, ktoré má reprodukovať.

Porušenie zásady pravdivosti je spoločenským zlom, lebo znamená zneužitie verejnej dôvery. Preto každá zverejnená informácia, ktorá sa ukáže jednoznačne ako nepravdivá, má byť čo najskôr

bl.č.183

a spontánne opravená.

Čl. II.

Novinár dôsledne a kriticky bojuje proti všetkému, čo hamuje alebo znemožňuje, či ohrozuje kladný vývin spoločnosti. Novinár pritom preberá zodpovednosť za všetko, čo zverejní. Preto nie je povinný zverejniť nič, čo by sa nezhodovalo s ctou jeho samotného alebo hocikoho iného.

Ochrana cti a dobrého mena človeka je pravidlom. V nesúlade so svedomím novinára je hocijaké vedomé ohováranie a porušovanie zásad slušnosti. Neslobodno robiť nikomu výčitky v záležitostiach intímnej sféry jeho života, ani znížovať jeho dobré meno, pokiaľ si to nežiada verejné dobro - na rozdiel od zvedavosti verejnosti. Kto by sa stal predmetom novinárskeho útoku proti svojej cti alebo dobrému menu, má mať možnosť odpovedať.

Čl. III.

Slobodou prejavu, slova a tlače sa nezrovnávajú akékoľvek tendencie znemožňovať dostupnosť zdrojov informácií alebo poskytovať informácie výlučne len určitej redakcii alebo novinárovi. Novinár má získavať informácie bez používania nečestných prostriedkov.

Novinár je viazaný mlčanlivosťou o veciach jemu zverených a pre zverejnenie neurčených. V záujme spoločenskej dôvery je novinár povinný zachovávať redakčné tajomstvo najmä o mene informátora, ako aj o mene autora informácie nepodpísanej alebo podpísanej len značkou či pseudonymom, pokiaľ tieto osoby považujú zverejnenie svojho mena za nežiadúce.

S morálkou je nezlučiteľné, aby novinár porušil zásadu vernosti opísania zmyslu a podstaty každej získanej informácie. Z rovnakých príčin nesmie novinár bez vedomia a súhlasu iného autora robiť zmeny, úpravy a doplnky v jeho rukopise.

Čl. IV.

Novinár vykonáva svoje povolania slobodne a riadi sa pri ňom svojím presvedčením. Novinár môže byť závislý len od redakcie a vydávateľa, ku ktorým ho viaže jeho spoluúčasť na spoločnosť diele a jeho pracovný úväzok. Preto môže prijímať pokyny a príkazy len od svojich predstavených v zmysle pracovnej zmluvy. Aj tak sa však nesmie podobrať na plnenie úloh, ktoré sa nezlučujú s novinárskou morálkou.

Novinár v súvislosti s výkonom svojho povolania v redakcii, v ktorej pracuje, nesmie priamo alebo nepriamo prijímať nijaké platy alebo výhody od nikoho iného než od svojho zamestnávateľa, resp. s jeho súhlasom. Novinár sa neangažuje zo zisťných dôvodov za súkromné záujmy, ani nepodpisuje informácie vyplývajúce z reklamných alebo inými obchodnými záujmami podľa zásady, že inzercia má v hromadných informačných prostriedkoch svoje osobitne vyhradené miesto.

Čl. V.

Novinár si uvedomuje, že porušenie hociktorého morálneho záväzku vyplývajúceho z výkonu novinárskeho povolania sa odráža vo verejnej mienke o všetkých novinároch a stáva sa im krivdou.

Novinár je povinný vystríhať sa hociktorého porušenia práv iných novinárov a nikdy nekoná na škodu svojich kolegov. Novinár považuje plagiát za neprípustný čin a vždy zverejňuje mená autorov ktorých práce či už doslovne cituje, alebo ich využíva v potrebnom výťahu.

Čl. VI.

Novinárova práca slúži na dorozumenie a priateľstvo medzi národmi a na ich vzájomné poznávanie.

Novinár, ktorý je povolaný podávať informácie z cudzích krajín, je morálne viazaný zhromaždiť čo najviac informácií o každej otázke, o ktorej chce písať, aby ju mohol podať objektívne

a vecne presne. V nesúlade so svedomím každého novinára je hocijaké podnecovanie národnostnej, rasovej a náboženskej nenávisťi a šírenie vojnovkej propagandy.

Čl.VII.

Pravidlá tohto kodexu sú záväzné pre všetkých členov SČSN. Novinár, ktorý vykonáva svoje povolanie v duchu tohto kodexu, má plnú podporu a ochranu svojej redakcie a SČSN. Ak dôjde k porušeniu zásad obsiahnutých v kodexe novinárskej etiky, prerokúvajú takéto prípady v súlade s ustanoveniami stanov redakčnej kolektívy a v závažnejších prípadoch orgány SČSN.

-o-o-o-o-o-

Příloha č. 6: I. návrh zásad etiky socialistického novináře, 1973

(Nebl, 1973a)

Návrh zásad etiky socialistického novináře

Stanovy Československého svazu novinářů přijaté dne 17. a 18. 5. 1972 VI. sjezdem ČSSN, schválené výnosem federálního ministerstva vnitra ze dne 10. ledna 1973 č.j. FV - 1968/9 - 72 a zásady přijímání členů ČSSN stanoví mezi nároky na členství ve Svazu i povinnost dodržovat zásady etiky socialistického novináře. Ukládá ČSSN, aby bděl nad dodržováním a prohlubováním zásad etiky socialistického novináře a členům ČSSN, aby čestně a svědomitě plnili úkoly socialistického novináře, zejména dodržovali zásady etiky socialistického novináře.

Článek I - Úkoly ČSSN

§ 1

ČSSN vede a vychovává své členy v duchu vysoké náročnosti ve službě pracujícímu lidu, v duchu věrnosti idejím marxismu-leninismu, zásadám proletářského internacionalismu a socialistického vlastenectví.

Vychovává a vede je k tomu, aby pomáhali uvědoměle a iniciativně při uskutečňování politiky Komunistické strany Československa a vlády Československé socialistické republiky, aby se aktivně podíleli na budování rozvinuté socialistické společnosti, při výchově socialistické společnosti a jejích členů.

§ 2

ČSSN vychovává své členy v duchu pokrokových tradic světové žurnalistiky, v duchu leninského pojetí ulohy hromadných sdělovacích prostředků, v duchu odkazu revolučních tradic československé žurnalistiky.

§ 3

Pěstuje v nich vlastnosti poslání socialistického novináře jako jsou: ideová pevnost, zásadovost, poctivost, bojovnost, smysl pro nové, morální odpovědnost, třídní uvědomělost, politická vyspělost, zanícenost, pracovní obětavost, odvaha, cílevědomost, vytrvalost, kritičnost a sebekritičnost, osobní skromnost, vnímavost, přesnost a způsobilost pro samostatnou práci.

Budí a prohlubuje v nich pocit vysoké odpovědnosti a vznešeného poslání socialistického novináře.

Vychovává je k odporu a odsouzení karierismu, sobectví, nečestnosti, nadřazenosti nad pracujícími a ostatních vlastností elitářství.

Článek II - Povinnosti členů ČSSN

§ 1

Člen Svazu je přesvědčeným stoupencem socialistického zřízení a aktivně se zúčastňuje budování rozvinuté socialistické společnosti.

§ 2

Člen Svazu je povinen věrně sloužit socialistické republice, upevňovat bratrskou jednotu obou našich národů a národností.

§ 3

Člen Svazu je povinen být bdělým strážcem revolučních vy-možností našeho pracujícího lidu, odhalovat jeho vnější a vnitřní nepřátele a bojovat proti nim.

§ 4

Člen Svazu je povinen obětavou prací, hlubokou a bezvýhrad-

nou angažovaností (stranickostí, pravdivostí) hájit životní zájmy pracujícího lidu, celým životem a jednáním prokazovat, že jeho činnost vyvěrá z vlastního hlubokého přesvědčení.

§ 5

Člen Svazu je spoluorganizátorem budování rozvinuté socialistické společnosti, propagátorem nových pracovních metod a nových pracovních forem v socialistickém soutěžení.

§ 6

Člen Svazu je povinen odpovědnou a věcnou kritikou pomáhat odstraňovat nedostatky a překážky, které brzdí budování socialismu, nadšení a iniciativu našeho pracujícího lidu.

Při plnění svých úkolů úzce spolupracuje se státními orgány a organizacemi, vědeckými a kulturními institucemi, hospodářskými, ^{společenskými} jinými organizacemi, v zájmu plnění i jejich úloh a k rozvoji iniciativy a zvyšování účasti občanů na jejich plnění.

§ 7

Člen Svazu je povinen prohlubovat a upevňovat věrný, bratrský svazek a spolupráci se Svazem sovětských socialistických republik, přátelství a spolupráci se socialistickými státy.

§ 8

Člen Svazu je povinen aktivně bojovat za mír a demokracii, odhalovat soustavně jejich nepřítel, odhalovat imperialismus a bojovat proti jakékoliv formě buržoazní ideologie.

S etikou socialistického novináře je neslučitelná jakákoliv ideová bezstarostnost proti působení a pronikání buržoazních

teorií, pseudomarkxismu, revizionismu, liberalismu a politického avanturismu.

§ 9

Člen Svazu musí dbát, aby nebyly zveřejňovány informace, které jsou v rozporu s důležitými zájmy vnitřní nebo zahraniční politiky státu.

§ 10

Člen Svazu je povinen dbát, aby se při své práci nedopustil trestných činů, zejména podvracení republiky, pobuřování, hanobení republiky a jejího představitele, vyzvědačství a ohrožení státního tajemství ke škodě státu, světové socialistické soustavy, opuštění republiky, hanobení národa, rasy a přesvědčení, šíření poplašné zprávy, ohrožování politického a morálního stavu vojenské jednotky.

§ 11

Člen Svazu je povinen dbát, aby neporušil zákonem chráněné zájmy společnosti, občanů a organizací a pečlivě si ověřoval pravdivost a původnost každé informace.

§ 12

Nesmí dopustit, aby došlo k neoprávněnému zásahu na ochranu osobnosti občanů, zejména života a zdraví, občanské cti, jména a projevu osobní povahy, k zneužívání svobody projevu slova a tisku, ke křivému obvinění, k ohrožování mravnosti, pomluvě, poškozování cizích práv, útisku, ohrožování mravní výchovy mládeže, k **tiskové** nedbalosti.

Musí úzkostlivě dbát na dodržování autorského zákona, to znamená, že:

- bude dbát, aby díla jiných autorů byla užívána s jejich souhlasem a způsobem nesnižujícím hodnotu díla /pouze rozhlasové a televizní organizace mohou vysílat díla již uveřejněná bez autorova svolení/; vždy však je nutno uvést autora i dílo a zajistit autorovi odměnu;

- svolení k užití již uveřejněného díla československého občana může být nahrazeno výrokem ministra kultury nebo orgánem jím pověřeného, není-li možné získat svolení autora nebo odpírá-li autor svolení bez závažné příčiny; právo autora na odměnu tím není dotčeno;

- totéž se týká původních děl, která vznikla osobitým tvůrčím zpracováním díla jiného, překlady děl do jiných jazyků, pokud jde o právní předpisy, rozhodnutí, veřejné listiny, úřední spisy, denní zprávy, projevy přednesené při projednávání veřejných záležitostí, je třeba svolení toho, kdo je proslovil, pouze k soubornému vydání takových projevů nebo k jejich zařazení do sborníku;

- je si vědom toho, že autorské právo k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno slovem, písmem, náčrtem, skicou nebo v jakékoliv jiné vnímatelné podobě a že se vztahuje jak na celek díla, tak na jeho jednotlivé části;

- nepřetiskuje v časopise články časového významu o věcech hospodářských nebo politických, uveřejněné již v jiných časopisech, pokud je takové přetištění výslovně zapovězeno; v opačném pří-

padě uvede autora i pramen; bez souhlasu autora může napodobit dílo výtvarné, umístěné na veřejném prostranství v jiném oboru výtvarného umění např. fotografii;

- autorovo svolení není třeba a odměna se neposkytuje při zpravodajství o aktuální události fotografií, filmem, rozhlasem nebo televizí, je-li v odůvodněné míře užito i díla, které je při takové události provozováno nebo vystaveno;
- své dílo odevzdává včas a upravené tak, aby mohlo být bez obtíže šířeno dohodnutým způsobem.

§ 14

Je povinen být učitelem a rádcem pracujícího lidu a pomáhat mu při výchově k socialismu, dodržování socialistické zákonnosti, k překonávání přežitků ve vědomí lidí a pomáhá tak vytvářet předpoklady pro přeměnu vztahů socialistických ve vztahy komunistické.

Dbá, aby nedošlo ani ke skryté propagaci pornografie, násilí, zvrhlosti, vražd a jiných podnětů k vyvolávání spodních pudů u čtenářů např. propagací dekadence, pesimismu, nevhodných forem způsobu západního života.

§ 15

Člen Svazu je povinen být v nejužším a pravidelném styku s pracujícími, učit se od nich a čerpat z jejich bohatých zkušeností.

§ 16

Při výkonu svého povolání se musí řídit zásadami soudružské spolupráce, pomáhat z přesvědčení v novinářské tvorbě i

neprofesionálním dopisovatelům a přispívatelům, předávat své zkušenosti a znalosti mladým novinářům a nést odpovědnost za jejich výchovu.

§ 17

Člen Svazu se musí ze všech sil snažit získat studiem i praxí co nejvíce znalostí a zkušeností, aby vyhovoval svou politickou připraveností, svou odbornou kvalifikací a svými morálními vlastnostmi vysokým požadavkům kladeným na socialistického novináře.

§ 18

Musí být příkladem v politické zásadovosti, profesionální úrovni, osobní skromnosti a pracovní obětavosti.

Článek III. - Porušování zásad etiky

§ 19

Členské komise ČSN a SZN řeší všechny případy porušení stanov ČSSN či porušení zásad etiky socialistického novináře a předkládají svazovým orgánům příslušné návrhy.

§ 20

O výsledcích jednání členských komisí, zpracovaných v návrhy na potrestání člena až do jeho vyloučení z řad členů, porušil-li vážné zásady etiky socialistického novináře, rozhodují svazové orgány, které jsou oprávněny rozhodovat o přijímání členů, tj. předsednictvo výboru Českého svazu novinářů a předsednictvo výboru Slovenského svazu novinářů. Předsednictvo ÚV ČSSN rozhoduje o odvolání člena proti udělenému trestu.

§ 21

Členské komise ČSN a SZN projednávají porušení stanov ČSSN či porušení zásad etiky socialistického novináře v těchto případech;

- a/ na žádost redakčního kolektivu, tlumočeného redakčním důvěrníkem,
- b/ na žádost člena ČSN, SZN,
- c/ na žádost krajské organizace ČSN, SZN,
- d/ z rozhodnutí předsednictva výborů ČSN a SZN a z rozhodnutí předsednictva ÚV ČSSN,
- e/ na základě žádosti vydavatele, (po provedeném kárném řízení),
- f/ na základě rozhodnutí státních orgánů,
- g/ na základě soudních rozhodnutí, tlumočených redakčním důvěrníkem, zejména života a zdraví, občanské cti, jména a projevu osobní povahy, zneužívání svobody projevu slova a tisku, poru-

šování autorského práva, o trestný čin pobuřování, hanobení republiky a jejího představitele, hanobení státní světové socialistické soustavy a jeho představitele, ohrožení státního tajemství, vyzvědačství a ohrožení státního tajemství ke škodě státu světové socialistické soustavy, opuštění republiky, křivé obvinění, hanobení národa, rasy a přesvědčení, šíření poplašné zprávy, ohrožování mravnosti, pomluvy, poškozování cizích práv, omezování svobody vyznání, útisk, ohrožování mravní výchovy mládeže, podpora a propagace fašismu a podobného hnutí, ohrožování politického a morálního stavu jednotky (vojenské), tiskovou neobalost,

h/ z vlastního rozhodnutí členských komisí ČSN a SZN.

§ 22

Podání či žádost o řešení porušení stanov ČSSN či zásad etiky socialistického novináře musí být konkrétní a věcně doložená, a to ať je podávána formou stížnosti (kopii žaloby) na fyzickou nebo právnickou osobu nebo jako žádost o ochranu.

§ 23

Člen ČSSN, o jehož činnosti se jedná, musí být doporučeným dopisem o datu a obsahu jednání členských komisí ČSN a SZN vyrozuměn, aby se mohl jednání zúčastnit. Neomluví-li se řádně, nebo potrvá-li nemožnost jeho účasti déle než 3 měsíce, projedná příslušná členská komise stížnost či žádost bez jeho účasti.

§ 24

Každá krajská organizace má právo vyslat své dva členy do členských komisí ČSN a SZN, řeší-li se záležitosti jejich členů. Ti-

to dva zástupci pro daný případ jsou řádnými členy komise s hlasem rozhodujícím. Nepoužije-li tohoto práva a vyjádří-li se k případu písemně, jedná komise bez účasti jejich zástupců.

§ 25

Redakce v Praze (Bratislavě) mají právo vyslat redakčního důvěrníka a dalšího člena redakčního kolektivu (člena ČSSN) do členských komisí ČSN a SZN, řeší-li se záležitost jejich člena. Tito dva zástupci pro daný případ jsou řádnými členy komise s hlasem rozhodujícím. Nepoužijí-li tohoto práva a vyjádří se k případu písemně, jedná komise bez účasti jejich zástupců.

§ 26

O návrhu, který má být předložen výboru ČSN či SZN, dává předseda po projednání případu hlasovat, je-li přítomna nejméně polovina členů komise. Návrh je schválen, souhlasí-li nadpoloviční většina přítomných členů - v případě rovnosti hlasů, hlas předsedy komise.

§ 27

Členská komise ČSN a SZN navrhuje tyto tresty:

důtku

veřejné napomenutí, uveřejněné v "Novináři" a v příslušném sdělovacím prostředku, kde dotyčný člen ČSN pracuje,

nedoporučení zaměstnání v hromadných sdělovacích prostředcích na určitou dobu a to 1 rok až 3 roky,

zrušení členství,

vyloučení v řad členů ČSSN.

§ 28

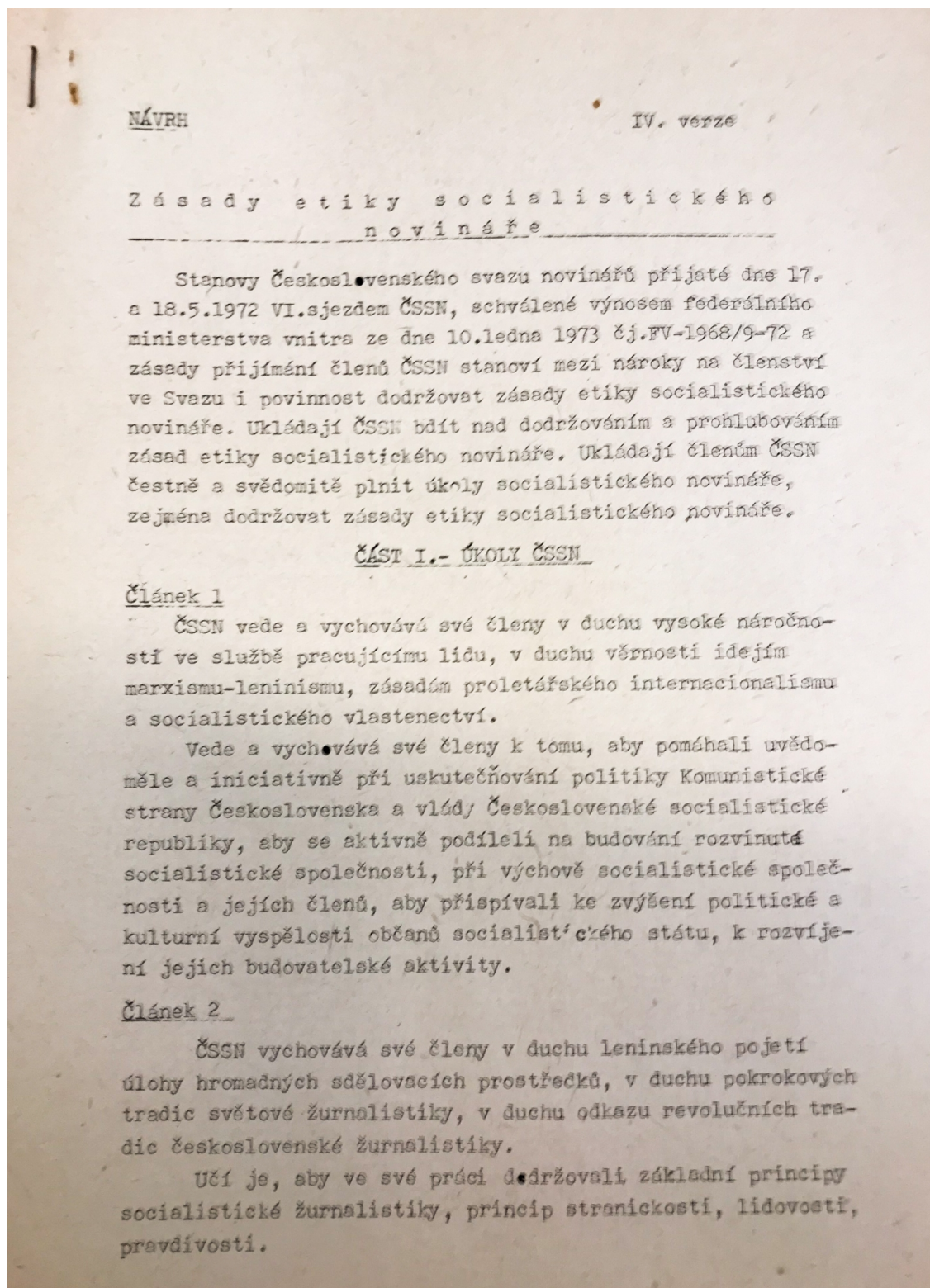
Proti těmto trestům se může člen odvolat až k ústřednímu výboru Svazu, zejména v případě vyloučení; rozhodnutí ústředního výboru Svazu je konečné. Odvolání je možno podat do 30 dnů od doručení rozhodnutí orgánu. Odvolání v případě zrušení členství či vyloučení nemá odkladný účinek.

§ 29

ČSN a SZN hradí veškeré výdaje spojené s šetřením na základě prokazatelných dokladů.

Příloha č. 7: IV. verze návrhu zásad etiky socialistického novináře

(Nebl, 1973c)

Učí je, aby ve své práci vycházeli z třídních pozic, z pozic dělnické třídy, aby upevňovali svazek dělníků, družstevních rolníků a pracujících inteligence.

Učí je, aby byli neustále ve spojení s životem pracujících, aby využívali masového působení sdělovacích prostředků k boji o vytváření předpokladů pro prohlubování a upevňování socialistických vztahů mezi lidmi.

Článek 3

ČSSN pěstuje ve svých členech vlastnosti socialistického novináře jako jsou : věrnost dělnické třídě, umění žít problémy lidu, nesmiřitelnost k buržoazní ideologii, ideová pevnost, zásadovost, poctivost, bojovnost, smysl pro nové, morální odpovědnost, třídní uvědomělost, politická vyspělost, zanácnost pro vznešené poslání novináře, pracovní obětavost, odvahá, cílevědomost, vytrvalost, kritičnost a sebekritičnost, osobní skromnost, vnímavost, přemost a způsobilost pro samostatnou práci.

Budí a prohlubuje v nich pocit vysoké odpovědnosti za výkon vznešeného poslání socialistického novináře.

Vychovává je k odporu a odsouzení kariérismu, sobectví, nečestnosti, nadřazenosti nad pracujícími a ostatních vlastností elitářství.

ČÁST II.-POVINNOSTI ČLENŮ ČSSN

Článek 1

Člen Svazu je přesvědčeným stoupencem socialistického zřízení, aktivně se podílí na jeho rozvoji, budování a obraně. Řídí se idejemi marxismu-leninismu, hájí zásady proletářského internacionalismu a socialistického vlastenectví.

Článek 2

Člen Svazu věrně slouží socialistické republice, upevňuje bratrskou jednotu obou našich národů a národností.

Článek 3

Bděle střeží revoluční vymoženosti našeho pracujícího lidu, odhaluje jeho vnější i vnitřní nepřátele a bojuje proti nim.

Článek 4

Prohlubuje a upevňuje věrný bratrský svazek a spolupráci se Svazem sovětských socialistických republik, přátelství a spolupráci se socialistickými státy, svou prací pomáhá posilovat mírové soužití na celém světě.

Článek 5

Aktivně bojuje za mír a demokracii a proti každé formě buržoazní ideologie.

Článek 6

Obětavou prací, hlubokou a bezvýhradnou angažovaností hájí životní zájmy pracujícího lidu, celým životem a jednáním má prokazovat, že jeho činnost vyvěrá z vlastního hlubokého přesvědčení.

Článek 7

Člen Svazu je spoluorganizátorem budování rozvinuté socialistické společnosti, propagátorem nových pracovních metod a forem v socialistickém soutěžení.

Článek 8

Člen Svazu má pravdivě, odpovědnou a věcnou kritikou pomáhat odstraňovat nedostatky a překážky, které brzdí budování socialismu, nadšení a iniciativu našeho pracujícího lidu.

Při plnění svých úkolů úzce spolupracuje se státní i orgány a organizacemi, vědeckými a kulturními institucemi, hospodářskými, společenskými i jinými organizacemi, v zájmu plnění jejich úloh a k rozvoji iniciativy a zvyšování účasti občanů na jejich plnění.

Článek 9

Člen Svazu musí dbát, aby nebyly zveřejňovány informace, které jsou v rozporu s důležitými zájmy vnitřní nebo zahraniční politiky státu.

Článek 10

Člen Svazu je povinen dbát, aby se při své práci nedopustil trestných činů, zejména podvracení republiky, pobuřování, hanobení republiky a jejího představitele, vyzvědačství a ohrožení státního tajemství ke škodě státu, světové socialistické soustavy, opuštění republiky, hanobení národa, rasy a přesvědčení, šíření poplašné zprávy, ohrožování politického a morálního stavu vojenské jednotky.

Článek 11

Dbá, aby neporušil zákonem chráněné zájmy společnosti, občanů a organizací a pečlivě si ověřuje pravdivost a původnost každé informace.

Článek 12

Nesmí dopustit, aby došlo k neoprávněnému zásahu na ochranu osobnosti občanů, zejména života a zdraví, občanské cti, jména a projevu osobní povahy, k zneužívání svobody projevu slova a tisku, ke křivému obvinění, k ohrožování mravnosti, pomluvě, poškozování cizích práv, útisků, ohrožování mravní výchovy mládeže, k tiskové nedbalosti.

Článek 13

Úzkostlivě dbá na dodržování autorského zákona.

Článek 14

Je učitelem a rádcem pracujícího lidu a pomáhá mu při výchově k socialismu, dodržování socialistické zákonnosti, k překonávání přežitků ve vědomí lidí a pomáhá tak vytvářet předpoklady pro přeměnu vztahů socialistických ve vztahy komunistické.

Dbá, aby nedošlo ani ke skryté propagaci pornografie, násilí, zvrhlosti, vražd a jiných podnětů k vyvolávání spodních pudů u čtenářů např. propagací dekadence, pesimismu, nevhodných forem způsobu západního života.

Článek 15

Je v úzkém a pravidelném styku s pracujícími, učí se od nich a čerpá z jejich bohatých zkušeností.

Článek 16

Při výkonu svého povolání se řídí zásadami soudružské spolupráce, pomáhá z přesvědčení v novinářské tvorbě i neprofesionálním dopisovatelům a přispívatelům, předává své zkušenosti a znalosti mladým novinářům a nese odpovědnost za jejich výchovu.

Článek 17

Získává studiem i praxí co nejvíce znalostí a zkušeností, aby vyhovoval svou politickou připraveností, svou odbornou kvalifikací a svými morálními vlastnostmi vysokým požadavkům kladeným na socialistického novináře.

Článek 18

Je příkladem v politické zásadovosti, angažovanosti, profesionální svědomitosti a úrovni, osobní skromnosti a pracovní obětavosti.

Článek 19

Neslučitelné s etikou socialistického novináře je zneužití postavení socialistického novináře a zneužití členství v ČSSN.

Příloha č. 8: Zásady etiky socialistického novináře

(ÚV ČSSN, 1982)

ZÁSADY ETIKY SOCIALISTICKÉHO NOVINÁŘE

Stanovy Československého svazu novinářů ukládají členům ČSSN „dodržovat zásady etiky socialistického novináře“; úkolem svazu je pak bdít nad dodržováním těchto zásad a v případě, že dojde k jejich porušení, vyvozovat z toho důsledky — od napomenutí až po vyloučení z ČSSN.

Československý svaz novinářů považuje tyto zásady etiky za závazné pro všechny československé novináře a vychází z toho, že v československém tisku, rozhlasu a televizi mohou pracovat jen morálně pevní, čestní lidé, přesvědčení stoupenčí socialistického zřízení, pracující pro uskutečnění politiky Komunistické strany Československa a Národní fronty Československé socialistické republiky, uznávající vedoucí úlohu dělnické třídy a KSČ.

Článek 1.

Československý novinář aktivně a iniciativně přispívá k uskutečňování politiky Komunistické strany Československa a Národní fronty při výstavbě rozvinuté socialistické společnosti a upevnění míru ve světě.

Hájí a prosazuje zásady proletářského internacionalismu a socialistického vlastenectví.

Vycházejí z pokrokových tradic a odkazu revoluční žurnalistiky našich národů pomáhá upevňovat bratrskou jednotu Čechů a Slováků a všech národností naší země.

Pomáhá rozvíjet a utvrzovat socialistický způsob života.

Článek 2.

Ve své každodenní činnosti se řídí osvědčenými marxisticko-leninskými principy socialistické žurnalistiky — principy stranickosti, ideovosti a lidovosti.

Článek 3.

Bděle střeží revoluční vymoženosti našeho pracujícího lidu. Nesmiřitelně bojuje proti buržoazním a revizionistickým idejím, proti antikomunismu ve všech jeho formách, proti nacionalismu, proti maloměšťáctví a všemu, co je nepřátelské socialistické společnosti.

Článek 4.

Pomáhá prohlubovat a upevňovat bratrský svazek zemí socialistického společenství. Střeží a upevňuje přátelství a spojenectví se Sovětským svazem, vidí v něm záruku nenarušitelnosti naší státní svrchovanosti a národní bezpečnosti, jistotu socialistického a v budoucnu komunistického vývoje naší společnosti.

Článek 5.

Aktivně bojuje za trvalý mír ve světě, za porozumění a spolupráci mezi národy, důsledně vystupuje proti imperialismu a každé formě buržoazního a imperialistického útlaku. Rozhodně vystupuje proti nepřátelům mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením, proti odpůrcům dorozumění mezi národy, proti všem projevům fašismu, neofašismu a jiných šovinistických doktrín, proti národnostní, rasové a náboženské nesnášenlivosti a nenávisti, proti jakýmkoliv formám propagandy války, revanšismu a rozeštvávání národů.

Článek 6.

Občanskou a profesionální ctí československého novináře je pravdivou, odpovědnou, konstruktivní a věcnou kritikou pomáhat při odstraňování nedostatků a všech překážek, které brzdí výstavbu socialistické společnosti a pracovní iniciativu lidu.

Článek 7.

Důsledně vystupuje na obranu zákonů socialistického státu, usiluje o to, aby svým osobním jednáním a chováním byl příkladem v dodržování zásad občanského soužití a socialistické zákonnosti.

Článek 8.

Respektování lidské osobnosti a důstojnosti občanů a dobrého jména socialistických organizací zavazuje novináře, aby před uveřejněním jakékoliv informace dotýkající se cti občana a dobrého jména organizace nebo činnosti státního orgánu s plnou odpovědností prověřoval původ a pravdivost poskytnutých informací a postupoval tak, aby ani tiskovou nebo technickou nedbalostí nebylo umožněno způsobení újmy na jejich cti, zdraví a dobré pověsti zveřejněním nepravdivého nebo pravdu zkreslujícího údaje.

Zavazuje ho, aby nedopustil zneužití ústavně zaručené svobody projevu, slova a tisku ke křivému obvinění, k ohrožování mravnosti, k pomluvám a nactiutrhání, jejichž morální důsledky by žádná dodatečná oprava nemohla odstranit ani napravit, aby nedopustil v prostředcích masové informace a propagandy poškozování cizích práv, národnostní křivdu či rasový útisk, vydírání ani skandalizování.

Svobody informací nesmí být zneužíváno k ohrožování cti a práv československých občanů a jejich socialistického soužití, k ohrožování zájmů socialistické společnosti a rozvoje mezinárodní mírové spolupráce.

Článek 9.

Dbá, aby svoboda slova a tisku nebyla využita k zjevné či skryté propagaci násilí, zvláště k podněcování nízkých pudů lidí a k šíření senzací působících škodlivě na morálku společnosti. Rozhodně vystupuje proti projevům sobectví, příživnictví a proti všem rozvratným formám vlastním buržoaznímu způsobu života.

Článek 10.

Řídí se zásadou, že s etikou jeho profese je neslučitelné plagiátorství, zjevné nebo skryté úplatkářství, zneužívání tisku, rozhlasu a televize k osobním nebo skupinovým zájmům. Přísně dbá na dodržování autorského zákona.

Článek 11.

Je v těsném a pravidelném styku s pracujícími, učí se od nich a čerpá z jejich bohatých zkušeností.

Sám je příkladem politické zásadovosti, profesionální svědomitosti, osobní skromnosti, pracovní obětavosti, sebekritičnosti, má smysl pro nové, pokrokové myšlenky ve všech oblastech života společnosti.

Článek 12.

Soudružsky spolupracuje s redakčním kolektivem, předává své zkušenosti mladým a začínajícím novinářům, a tím přispívá k jejich výchově. Pomáhá dopisovatelům a přispěvatelům prostředků masové informace a propagandy.

Článek 13.

Je si vědom toho, že v tisku, rozhlasu a televizi mohou úspěšně pracovat jen ti lidé, kteří systematicky prohlubují své politické a profesionální znalosti, a že odpovědnost za zvyšování jeho kvalifikace spočívá především v něm samém.

Článek 14.

Neslučitelné s etikou socialistického novináře je zneužití členství v ČSSN, společenského a služebního postavení novináře v zájmu osob nebo skupin a k osobnímu prospěchu na úkor společnosti.

Článek 15.

Porušování zásad etiky socialistického novináře řeší svazové orgány v souladu se stanovami ČSSN.

Článek 16.

Tyto zásady nenahrazují pracovněprávní normy, vydavatelské či redakční smlouvy a úmluvy.

(Tyto zásady byly schváleny ústředním výborem Československého svazu novinářů dne 25. května 1977.)